

УДК 687.016

СУГАК О., ПАШКЕВИЧ К., КОЛОСНІЧЕНКО О.
Технічний університет Молдови
Київський національний університет технологій та дизайну

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мета: дослідження сучасних методів навчання та їх застосування в процесі підготовки фахівців для легкої промисловості.

Методика: застосовано сучасні інтерактивні методи навчання.

Результати: надано аналіз основних форм взаємодії учасників освітнього процесу, розглянуто і систематизовано базові види інтерактивного навчання, недоліки і переваги вживання інтерактивних методів навчання у вищій школі; показана можливість практичного використання окремих інтерактивних методів в процесі професійної підготовки фахівців швейного виробництва у технічному університеті.

Наукова новизна: досліджено сучасні інтерактивні методи навчання та шляхи їх застосування при підготовці фахівців для легкої промисловості.

Практична значимість: апробовано застосування сучасних інтерактивних методів навчання у навчальному процесі.

Ключові слова: компетентісний підхід, інтерактивне навчання, методи, форми, імітація.

Вступ. Впровадження державних освітніх стандартів вищої професійної освіти на основі компетентісного підходу актуалізувало значущість вживання освітніх технологій і інтерактивних методів в процесі навчання.

Сьогодні стає очевидним, що молодий фахівець більш ніж будь-коли повинен уміти вирішувати складні завдання, критично аналізувати обставини і приймати продумані рішення на основі відповідної інформації. Здатність мислити критично повинна формуватися в певному учбовому середовищі. Основне призначення педагогічної дії в тому, аби ініціювати потенційно закладену в студентові здатність стати суб'єктом навчальної діяльності. З метою розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців передбачається широке використання в процесі навчання можливостей комунікації на професійній основі. Підготовка фахівців у виші в сучасних умовах неможлива без активізації пізнавальної діяльності студентів і вживання інтерактивних методів навчання [1].

Тому дослідження сучасних інтерактивних методів навчання та їх застосування в процесі підготовки фахівців для легкої промисловості є актуальним завданням.

Основний матеріал. На сучасному етапі в освіті склалися, затвердилися і набули широкого поширення три узагальнені форми взаємодії викладача і студентів: пасивні, активні та інтерактивні методи навчання [2]. Кожен з цих методів має свої особливості, які надано для наочності у вигляді схем на рис. 1.

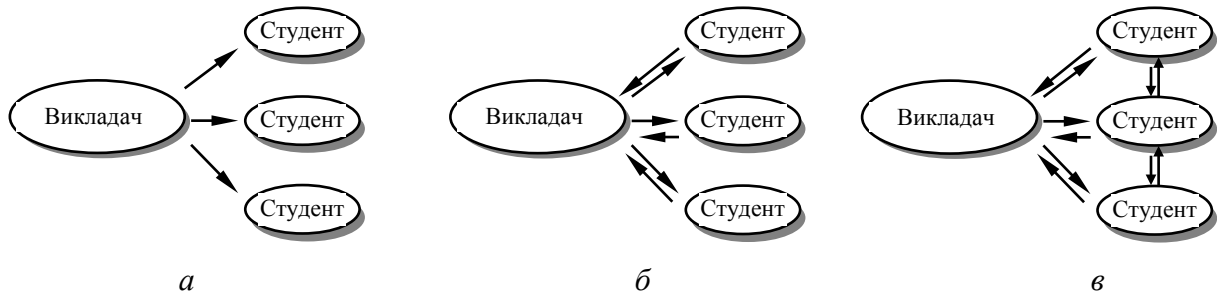

Рис. 1. Сучасні методи навчання студентів:
а – пасивний; б – активний; в – інтерактивний

Пасивний метод (рис. 1, а) – це форма взаємодії викладача і студента, в якій викладач є основною дійовою особою і управляє ходом заняття, а студенти виступають в ролі пасивних слухачів, підлеглих директивам викладача. Зв'язок викладача із студентами на пасивних заняттях здійснюється за допомогою опитів, самостійних, контрольних робіт, тестів тощо. З точки зору сучасних педагогічних технологій і ефективності засвоєння студентами навчального матеріалу пасивний метод мало ефективний, але, не дивлячись на це, він має і деякі плюси. Це відносно легка підготовка до заняття з боку викладача і можливість піднести порівняно більшу кількість навчального матеріалу в обмежених часових межах заняття.

Активний метод (рис. 1, б) – це форма взаємодії студентів і викладача, при якій вони взаємодіють один з одним в ході заняття. У цьому разі студенти є не пасивними слухачами, а активними учасниками, тобто студенти і викладач мають рівні права. Якщо пасивні методи передбачали авторитарний стиль взаємодії, то активні більше передбачають демократичний стиль.

Інтерактивний метод (*inter* – взаємний, *act* – діяти) – означає взаємодіяти, знаходиться в режимі бесіди, діалогу з ким-небудь. Деякі фахівці ототожнюють активні і інтерактивні методи, проте, не дивлячись на схожість, вони мають відмінності. Інтерактивні методи можна розглядати як найбільш сучасну форму активних методів. Іншими словами, на відміну від активних методів, інтерактивні орієнтовані на ширшу взаємодію студентів не лише з викладачем, а й один з одним і на домінування активності студентів у процесі навчання.

При використанні інтерактивних форм роль викладача різко змінюється, перестає бути центральною, активність педагога

поступається місцем активності студентів, а завданням педагога стає створення умов для їх ініціативи. Викладач лише регулює процес і займається його загальною організацією, готує заздалегідь необхідні завдання і формулює питання або теми для обговорення в групах, дає консультації, контролює час і порядок виконання наміченого плану. Учасники звертаються до соціального досвіду – власного та інших людей, при цьому їм доводиться вступати в комунікацію один з одним, спільно вирішувати поставлені завдання, долати конфлікти, знаходити загальні точки зіткнення, йти на компроміси [3].

В ході діалогового навчання студенти вчаться критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими людьми. Для цього на заняттях організуються парна і групова робота, застосовуються дослідницькі проекти, ролеві ігри, йде робота з документами і різними джерелами інформації, використовуються творчі роботи.

Студент стає повноправним учасником навчального процесу, його досвід стає основним джерелом навчального пізнання. Педагог не дає готових знань, але спонукає учасників до самостійного пошуку і виконує функцію помічника в роботі.

Завданнями інтерактивних форм навчання є:

- пробудження інтересу тих, хто навчається;
- ефективно засвоєння навчального матеріалу;
- самостійний пошук студентами шляхів і варіантів рішення поставленої навчальної задачі (вибір одного із запропонованих варіантів або знаходження власного варіанту і обґрунтування рішення);
- встановлення дії між студентами, навчання працювати в команді, проявляти терпимість до будь-якої точки зору, поважати право кожного на свободу слова, його думку;
- навчання формулювати думки та власний погляд на проблему;
- формування життєвих і професійних навичок;
- вихід на рівень усвідомленої компетентності студента.

Труднощі вживання інтерактивних методів в освітньому процесі викладачами позначені як:

- незнання змісту методу;
- невміння застосовувати його на практиці;
- нерозуміння місця методу в структурі заняття;
- невіра в ефективність вживання методів в процесі навчання.

Для вирішення виховних і навчальних завдань викладачем можуть бути використані різні інтерактивні методи (рис. 2.) Згідно розробленій схемі, всі технології інтерактивного навчання діляться на *неімітаційні* та *імітаційні*. *Неімітаційні* технології не передбачають побудову моделей явища і діяльності, що вивчається.

Рис. 2 Класифікація методів інтерактивного навчання

В основі *імітаційних* технологій полягає імітаційне або імітаційно-ігрове моделювання, тобто відтворення в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі [4]. Наприклад, технологія рішення винахідницьких завдань (ТРВЗ) використовує принцип, в якому реалізація творчих здібностей ґрунтується на використанні різних методів творчого мислення. Або метод кейсів (case-study), який ще називають метод конкретних ситуацій, метод ситуаційного аналізу – техніка навчання, що використовує опис реальних економічних, соціальних і бізнес-ситуацій. Студенти повинні досліджувати ситуацію, розібратися в суті проблем, пропонувати можливі рішення і вибрати краще з них. Кейси ґрунтуються на реальному фактичному матеріалі або ж наближені до реальної ситуації.

Обов'язковими умовами організації інтерактивного навчання є:

- довірчі, позитивні стосунки між тим, хто навчає і тим, хто навчається;
- демократичний стиль;
- співпраця в процесі спілкування між тим, хто навчає і тим, хто навчається;
- посилення на особистий ("педагогічний") досвід того, хто навчається, залучення в навчальний процес яскравих прикладів, фактів, образів;
- співпраця в процесі спілкування між тим, хто навчає і тим, хто навчається;
- розмаїття форм і методів надання інформації, форм діяльності тих, хто навчається, їх мобільність;
- застосування зовнішньої і внутрішньої мотивації діяльності, а також взаємної мотивації тих, хто навчається.

Запропоновані інтерактивні методи можуть і повинні використовуватись в процесі професійної підготовки фахівців легкої промисловості. Наприклад, аналіз конкретних ситуацій, метод проектів, робота в групах, ділові ігри тощо. Вид і місце використання цих форм навчання в навчальному процесі подано в табл. 1.

Таблиця 1

Використання інтерактивних форм навчання в професійній підготовці фахівців швейного виробництва

Рік навчання	Навчальна дисципліна	Форма навчального процесу	Форма або метод інтерактивного навчання
III	Конструкторська підготовка виробництва	атестація	аналіз конкретних ситуацій, робота в групах
III	Комп'ютерне проектування одягу	лабораторна робота	семінари, дискусії
		атестація	підготовка презентації та доповіді
III	Проектування швейних потоків	лекція	проблемний виклад
		атестація	аналіз конкретних ситуацій, робота в групах, підготовка критично-оглядової роботи
IV	Проектування швейних підприємств	лекція	проблемний виклад
		атестація	ділова гра
		курсове проектування	метод проектів, робота в групах

Оскільки вживання інтерактивних технологій навчання передбачає наявність певного багажу знань у студентів, то такі форми навчання використовуються в основному в рамках навчального процесу із студентами старших курсів. Слід зазначити, що основними принципами роботи, які викладач повинен враховувати при плануванні інтерактивного заняття, є:

- заняття – це не лекція, а загальна робота;
- всі учасники рівні незалежно від віку, соціального статусу, досвіду, місця роботи;
- кожен учасник має право на власну думку з будь-якого питання;
- немає місця прямій критиці особи (піддатися критиці може лише ідея);
- все сказане на занятті – не керівництво до дії, а інформація до роздуму.

Також слід звернути увагу на те, що в ході підготовки заняття на основі інтерактивних форм навчання перед викладачем стає питання не лише у виборі найбільш ефективної форми навчання для вивчення конкретної теми, а й відкривається можливість поєднувати кілька методів навчання для вирішення проблеми, що, поза сумнівом, сприяє кращому осмисленню матеріалу студентами.

Висновки. Таким чином, як показує практика, інтерактивне навчання дає можливість вирішувати одночасно кілька завдань, головним з яких є розвиток комунікативних умінь і навиків. Дане навчання допомагає встановленню емоційних контактів між студентами, забезпечує виховне завдання, оскільки привчає працювати в команді, прислухатися до думки своїх колег, забезпечує високу мотивацію, міцність знань, творчість і фантазію, комунікабельність, активну життєву позицію, цінність індивідуальності, свободу самовираження, робить акцент на діяльності, взаємоповазі і демократичності. В той же час, використання інтерактивних форм в процесі навчання знімає нервову навантаженість тих, хто навчається, дає можливість міняти форми їх діяльності, перемикає увагу на вузлові питання теми занять.

Список використаних джерел

1. Култаева Ф.Э. Применение интерактивных методов обучения на уроках английского языка [Текст] / Ф.Э. Култаева // Молодой ученый. - 2014. - №5. - С. 203-205.
2. Интерактивные формы обучения // www.kmk.vmk1.ru: просмотрено 25.05.2014.
3. Косолапова М.А., Ефанов В.И., Кормилин В.А., Боков Л.А. Положение о методах интерактивного обучения студентов по ФГОС 3 в техническом университете: для преподавателей ТУСУР – Томск: ТУСУР, 2012.
4. Татмышевский К.В. Инновационные методы обучения (активные методы обучения): Владимирский государственный университет, 2013.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

СУГАК О., ПАШКЕВИЧ К., КОЛОСНИЧЕНКО Е.

Технический университет Молдовы

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель: исследование современных методов обучения и их использование в процессе подготовки специалистов для легкой промышленности.

Методика: использованы современные интерактивные методы обучения.

Результаты: проанализированы основные формы взаимодействия участников образовательного процесса, рассмотрены и систематизированы базовые виды интерактивного обучения, недостатки и преимущества использования интерактивных методов обучения в высшей школе; показана возможность практического использования отдельных интерактивных методов в процессе профессиональной подготовки специалистов швейного производства в техническом университете.

Научная новизна: исследованы современные интерактивные методы обучения и способы их использования при подготовке специалистов для легкой промышленности.

Практическая значимость: апробировано использование современных интерактивных методов обучения в учебном процессе.

Ключевые слова: компетентный подход, интерактивное обучение, методы, формы, имитация.

THE USE OF MODERN METHODS OF TEACHING IN THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION

SUGAK O., PASHKEVICH K., KOLOSNIHENKO O.

Technical university of Moldova

Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose: research of modern methods of teaching and their use in the process of preparation of specialists for light industry.

Methodology: the modern interactive methods of teaching are used.

Findings: the analysis of basic forms of co-operation of participants of educational process is given, considered and systematized base types of the interactive teaching, failings and advantages of the use of interactive methods of teaching at higher school; possibility of the practical use of separate interactive methods is retained in the process of professional preparation of specialists of sewing production in the technical university.

Originality: the modern interactive methods of teaching and methods of their using are investigational for preparation of specialists for light industry.

Practical value: the use of modern interactive methods of teaching is approved in an educational process.

Keywords: *competences approach, interactive teaching, methods, forms, imitation.*